

SZARVASI LAPOK

A TÁRSADALOM, KÖZGAZDASÁG ÉS IRODALOM KÖRÉBŐL.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 5 frt. — kr.
Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELENIK

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési és hirdetési pénzek, úgy a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

Hirdetési díjak:

Egy háromhasábos petitsor 5 kr
Kétszeri közlésnél 4 kr
Háromszori közlésnél 3 kr
Többszöri hirdetéseknel engedmény adatik. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

A nyílt-térben minden garmonsor díja 10kr.

Előfizetési felhívás

„SZARVASI LAPOK”

1886-ik évi harmadik évfolyamára.

Midőn ezennel lapunk harmadik évi folyamára való előfizetésre hívnók fel t. olvasóinkat, tesszük azt azon reményben, hogy Szarvas városa és szép vidékének közönsége, valamint mindazok, kik ezt a várost szülőföldjüknek vallják, vagy ezen városban töltvén vider ifjuságukat mint tanulók, annak ügyei iránt melegen érdeklődnek, pártfogásukat nemes feladatot teljesítő lapunktól megvonni nem fogják.

A lap fennmaradása mellett ma sokkal több ok szól, mint a mennyi azt két év előtt létrehozta.

Társadalmi életünkben léptennyomon merülnek fel eszmék, melyek élénkebben csak akkor vitathatók meg, ha van közlőny, melyben az avatottak gondolataikat közölhetik. Lapunk ezt akarja közvetíteni, nem azzal a hittel, hogy csak mi találjuk el mindenben az igazi utat, de azzal a jó akarral, hogy az igazat keresni s így az ügyeket megoldásukhoz közelebb vinni törekszünk.

Hogy ezen feladatunknak megfeleltünk, szabadjon lapunk két évi folyamára hivatkozunk, hol mind azon ügyekhez, melyek városunk vagy vidékünk érdekeit érinték, hozzászólni s nem egy ügyben az eszmék tisztázásához hozzájárulni alkalmunk volt.

Ki tagadná azt, hogy városunknak most is ne volnának megvitató fontos kérdései? Ki tudna azzal a gondolattal megbarátkozni, hogy Szarvas városa, mely hazánk városai sorában kitünő (a sorban 20-

ik) helyet foglal el, helyi közlőny nélküli maradjon?

Valjon ki tudná-e békiteni e város hazafias közönséget az a gondolat, hogy a város magyar közlőny e pártolás hiánya miatt megszűnt akkor, midőn a hirhedett „Hlásnik”-nak városunkban, napról napra szaporodnak előfizetői? Nem akarunk az ellen felszólalni, ha valaki tótul olvas, de meg kell ütköznünk azon, hogy oly irányú lapot tart és olvas, minőnek a „Hlásnik”-ot mindenki ismeri. Sez azon okok egyike, mely városunk magyar közlőnyének fennmaradását ma inkább mint két év előtt szükségessé teszi.

Szabadjon még megjegyeznünk, hogy lapunk, mint vegyes tartalmú társadalmi lap, köréből minden politikát kizár; mi nem vagyunk s ezentúl sem leszünk, sem egyik sem másik pártnak orgonuma; — szigoruan akartuk eddig, és fogjuk ezentúl is neutralitásunkat megőrizni.

Birjuk minden eddigi bel- és kül-munkatársaink ígérését, hogy becses dolgozataikkal lapunkat ezentúl is gyámolítani készek, s nekünk jól esik ezennel kinyitkozlatnunk, hogy valami azt már részben a lefolyt második évfolyamban is tevők, munkatársaink dolgozatait — szerényen ugyan — díjazni óhajtjuk. Ezen szándékunkat azonban csak akkor vagyunk képesek teljesíteni, ha t. olvasó közönségünk a lapot melegebb pártolásban részesíti.

A lefolyt két évben lapunkat becses dolgozataikkal gyámolítani szivesek voltak; Achim Ádám, Aesculap (Reck Géza), Dr. Bácskay Albert, Balkányi (Benczur Sándor) Balla Mátyás, Balog István, Dr. Bánfi Zsigmond, Bánhegyi István, Benka Gyula, Bracsok István, Dancs Béla, Dinya János. Dr. Fuksz Ede, Gajdács Pál, Gecser Béla, Gelléri Miksa, Gyöngyösi László, Gyomay Zsig-

mond, Haan Lajos, Haviár Dani, Haviár Gyula, Horváth Sámuel, Jancsovics István és Péter, Jelenfi Jenő, Kemény Zoltán, Kernuch Adolf, Keviczky László, Kontur Béla, Krajsevics Soma, Dr. Krecsmárik János, Lichterwerter Antal, Lehr Emma, Mihálfy Lajos, Mikolay Mihály, Mocskónyi Ágost és József, Molnár János, Mokry Sámuel, Moravcsik Géza, Oláh Miklós, Réthy Dezső, Salacz Ferencz, Dr. Seyfried Ernő, Sipos Soma, Szendy György, Tatay István, Dr. Télessy József, Zih Károly, Zilinszky István, Dr. Zsilinszky Endre, Zsolnai Soma.

Jövőre is gondoskodva van arról, hogy a vidéken úgy, valamint különösen megyei székvárosunkban, rendes levelezőink legyenek.

Mi tehát részünkről mindent megfogunk tenni, hogy a t. olvasó közönség méltányos igényeit kielégítsük, de éppen azért kérelemmel fordulunk t. olvasóinkhoz, hogy törekvésünket a lap pártolása, előfizetések megújítása s újelőfizetők nyeresé által gyámolítani sziveskedjenek.

Ebben a reményben nyitjuk meg lapunk harmadik évfolyamát.

MIHÁLFY JÓZSEF,

a „Szarvasi Lapok”

felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa.

Boldog új évet!

Szarvason, jan. 1. 1886.

Ezer ajkról elhangzó ezt a kívánságot hangoztatjuk mi is, midőn t. olvasóinkkal ezévben először találkozunk.

Boldog új évet!

De hát mit is kívánjunk egymásnak ezen új évek küszöbén? Ha ezt a kérdést intéznők emberbarátainkhoz, a legtöbbje azonnal kész lenne a válaszszal.

TÁRZA.

Az én újévem.

Egy évvel több megint; mi örömem benne?
Nem hiszem, hogy nekem vigszágot teremne!
Biztam évről évre
S csüggedés a vég,

Két pusztá sir mellé tán még egyet ásnak:
Szegény beteg néném, te térsz hervadásnak.

Öröme, reménye kora-ész anyáknak,
Viruló bimbaja voltál családánknek
Viruló bimbónknak
Ártott a forró nap:

Évek óta hervadsz, fonyadsz évek óta
Nem lesz a bimbóból, nem lesz soha rózsá!

Rád viradt az új év: van-e enyhülésed?
Nem tudod, ugy-e nem, milyen szép az élet?
Régen volt tenéked
Boldog, vig újéved.

Kicsi voltál akkor, napon játszó lepke,
Örömről öröme gondtalan repkedve.

Húgunk is volt akkor, ártatlan, vig lányka,
Mosolygó napsugár az árva családba.
Emlékszel-e rá még?
Megirigylé az ég!

Játszó angyaltársi földre jötték érte,
S vitték messze, messze atyánk kebelére!

Aldott anyánk is volt, életerős, vidám:
Szeliden vigasztal jó, kis húgunk sirján,
Minttha nem is fájna
Elveszített lánya.

Pedig neki fájt csak, csakhogy az ő ajkán
Megédesült volna a méreg is talán!

Csak oda a multba, oda, oda vágyom,
A hol még nem látlak hervasztó kórágyon!
A hol jó anyánkat
Nem törte meg bánát!

Mert, ha most megtéptett arczotokra nézek,
Könyes szemmel mondok „boldog vig újévet.”
Jelenfi Jenő.

Ujévkor.

Nap napot temet s év az évek
Nyomába lép minduntalan.
A tört szivek újból remélnek:
Egy új kezdetnek napja van.

Uj utat lát a szem előre,
A mely virág-mezőn vezet;
Árnyas fa sor az útas öre
Nap hevétől ez védi meg.

Kies liget viránya, rétje
Hivogatja, hol megpihen,
Ha ráborul az éj sötétje:
S üdülve majd tovább megyen.

Óh! mily szép e jövőnek képe
Melyen végig tekint a szem...
Di im' arczára ború lépe...
Mi tátong ott? egy sir-verem...

S megrendül az útas reménye,
Melynek vakító fényinél
Nem látta, hogy e sirnak éjje
Mutatja: minden véget ér...

De pillanat csak, mely remegtet
S komor bús dolgot regél:
Hogy tán az évet, mely közelget
Multhoz csatolni nincs remény...

Csalóka kép volt e sir árnya
A várt való nem oly sötét.
Hallgatva e jobb hit szavára
Lépd át az új év küszöbét!

Bolygó.

Egészségügy.

(Dr. Simkovic György felolvasása.)

Krisztus urunk születése után 424-ik esztendőben világ-szerte rendkívüli természeti tűnények mutatkoztak; földrengések, még pedig oly mérvű földrengések dúltak, hogy például antiochiában 50,000 ember pusztult el azok okozta romlás folytán. Az évszakok rendetlenül léptek fel, az ősz a télbe folytatódott, s a tél tavasszal állt be, nyáron pedig tavasz időjárás uralta a természetet — ennek következtében nagyon rossz termés volt, s e rossz termést is a sáskák tették semmivé. A

A gazdálkodó földmives bizonyosan sietve elmondaná: legyen a termés bő, az ár jó, az a d o kevesebb!

Az iparos kérne magának sok munkát, melyet jól megfizessenek.

A kereskedő ohajtana olcsó portékát, de jól, mit a jól fizető vevő minél előbb elkaphadjon.

Igy folytathatók társadalmunk minden rétegein át sorra, mindenki rögtön készen állana a jegyzéssel, melyre kívánatainak tételeit értékük sorrendjében fölírja; alig is maradna e tekintetben valaki adós!

De mit csinájunk akkor, ha valami erős előérzetünk van, hogy az az eldorado, melyet hamarjában egy új évi kívánságban előteremteni ohajtanánk, nem igen fog megszületni.

Ha a gazdálkodó előre sejtje, hogy bizony csak gyenge vagy csekély közép termése lehet, hogy a termés ára aligha fog emelkedni, hogy az adók apadásához nem igen van kilátás.

Ha az iparos fél tőle, hogy munkája bizony talán nem igen lesz kapós, s hogy a mi munkája kerül is, bizony azt csak szűkösen fizetik.

Ha a kereskedő előre is tudja kiszámítani, hogy a jó portékát jól kell megfizetnie s hogy a vevő, különösen a jó vevő ritka madár.

Hát ilyen körülmények vagy sejtelmek mellett mit is értsünk ezen ezer ajkról elhangzó kívánság alatt, hogy boldog új évet?

Ilyenkor a jövőben vetett bizalommal kívánjunk egymásnak jó egészséget és erőt, hogy az adott viszonyok mellett hivatalunk minden terén kötelességünknek eleget tudjunk tenni, s magunknak úgy mint ember társainknak használjon minden munkánk.

A jövőben vetett bizalommal kívánjunk egymásnak békességet, mely megóvjon minket minden háborúságtól a családban, az egyházban, a községben, társadalmunk minden tisztos kötelekeiben.

A jövőben vetett bizalommal kívánjuk, hogy minden járásunkat-keelésünket érje áldás; ez pótolja erőnket, ha abban megfogyatkozánk, ez zabolazza meg indulatainkat, melyek háborúságot szülnének, ez hassa át szívünket, hogy az élet terhes utain jártunkban egymást segíteni, egymás gyengéi iránt türelemmel viselkedni, mindent jó véggel keresztül hajtani képesek legyünk.

Kívánjunk egymásnak erőt, egészséget, békességet és minden munkánkban a föld és a menny urának áldását.

S ekkor ha talán a megpróbáltatás napjai is nehezédnek vállainkra, könnyebben tudjuk azokat elviselni.

Befejezésül kívánjuk azt is, hogy a

nap gyakran olyannak tűnt. mintha holda változott volna: alig volt fénye, időnkint pedig különböző színeket játszott. Esténként vörös köd borította az egész lathatárt, s az égbolt rózsaszínben ragyogott. A levegő bős volt. — Az emberek rettegve lesték mindezen természeti tüneteknek következményeit: mire jött a hír, hogy keletről egy ember-irtó járvány közeledik borzasztó pusztítással. Az emberek az ijesztő híreket csodás elbeszélésekkel toldották, mire némelyek remképeket látva, ezek elbeszéléseivel még inkább retgettették az úgy is megüdült tarsiakat, — oly annyira, hogy a midőn 425-ben a járvány Európában kitört, nagyon sokan ijedtükben haltak el. És ezen massincs csodálkozni való, mert még most is — annyi évszázadok után — borzadva olvassa az ember ama járvány pusztítását, s egyes eseteinek lefolyását: a beteg kezdetben forróságot kapott, ehhez néhány óra múlva égető főfájás társult aztán torokdagánat; a szemek vérvörössé lettek; aztán köhögés, csuklás, majd önkívül állapot következett be: a lehellet bűzösé változott; s testen apró kis fekélyek támadtak. A beteg nem tűrhette magán ruhát, azt szétszaggatta, s a szobából kifutott, s kinyjait enyhítendő árkok és pocsolóakba merült; 10—14 nap múlva e borzasztó tünetekhez hasmenés és hányás csatlakozott — mire a beteg rohamosan lesoványodott, húsa rohadt darabokban hullott le testéről, s végre kiszivedett; vagy ha e borzasztó s kínos szen-

megpróbáltatás napjaitól mentse meg minket az ég!

Boldog új évet!

Szolgálati szabályzat.

A Körös-Tisza-Marosi ármentesítő és belviz szabályzó társulati tisztviselők, kezelő és segéd személyzet, gát-őrök és szolgák számára.

I. Fejezet.

Központi igazgatóság. A központi igazgatóság áll: egy főigazgató, egy főmérnök egy ügyész egy számvető egy pénztárnok egy nyilvántartó és négy segéd nyilvántartó egy fogalmazó s két írónkból. A központi tisztikar teendője és hatásköre.

Főigazgató.

1. §. Az 1871-ik évi XL. t. cz. 20-30 továbbá az 1884 évi XIV. t. cz. 9, 19, 32-36 §§: úgy nemkülömben a társulati alapszabályok 26, 37, 38, 39 ik szakaszában körvonalozott jogok és köteleességeken felül a főigazgató, mint a társulat első tisztviselője jogosítva, de egyszerű kötelezve is van a körgyűlés központi választmány és elnökség határozatait és intézkedéseinek pontos végrehajtását ellenőrizni, azoknak az illető közeg által kitéphetőleg érvényt szerezni s a mennyiben az ily határozatok és intézkedések szabatos és utasítás-szerű végrehajtása bármely társulati közeg részéről elhanyagoltatnék, vagy a határozattól eltérőleg, — avagy a társulat érdekeinek nem a követhető mérvbeni figyelemben tartásával foganatosítatnék; tartozik a főigazgató azt az elnökségnek azonnal bejelenteni, megjegyeztetvén, hogy amennyiben eme köteleimnek eleget tenni elmulasztaná a rossz akaratulag okozott, vagy hanyagság által előidézett károkat és elmaradt haszonért, azokat okozó, vagy előidézé hibás társulati közeg után másod rendben a felelősség őt terhelendi.

Ebből kifolyólag:

2. §. Minden a központi pénztárhoz utalt pénzbevitel, vagy kiadási okmányt kifizetés előtt hitelesít és a helyben hagyott előirányzat keretén belül fizetéseket utalványoz. A tömegesebb és bonyolultabbakat a számvető közbejöttével személyesen intézi.

3. §. A folyamatban volt, de be nem végzett munkákra, ha ilyenek a főigazgatóság körébe előfordulnának a főmérnök adminisztráció esetleg peres ügyekben az ügyész javaslatára számvetői ellenjegyzés mellett előlegeket utalványoz.

4. §. Kinevezi a szakaszigazgatóságok részéről tett ajánlatok folytán a szakasz írnokokat és ideiglenes felügyelőket; illetményeiket: az írnokokét előleges; id felügyelőket utólagos havi részletekben az illető pénztár terhére folyóvá teszi és erről az érdekelteket hivatalosan megfelelőleg értesíti.

5. §. Mérnöki ügyészi s minden más a központon netalán előfordulható irodai munkák összehozására a szükséges segéderőt a hivatal főnökök indokolt előterjesztésére engedélyezi és napi díjaikat az illető szakasz közegek meghallgatása mellett megállapítván, folyóvá teszi.

6. §. A fő és szakasz igazgatósági tisztviselői állásokra pályázók közül — szakaszigazgatókat ide nem értve megválasztás végett a központi választmányhoz ajánlatot tesz. Több pályázó jelentkezése esetén köteles legalább három egyéni javaslatba hozni.

7. §. A szakasz igazgatók által felfogadott társulati szolgák és örökre vonatkozó előterjesztéseket jóváhagyja.

8. §. Ugyanazok által a társulat vagyonának

védelme után kigyógyult — sok elveszté elméjét örökre

Alig mult el e szörnyű betegség, nemsokára fellépett egy még sokkal szörnyűbb — mert pusztítóbb: az úgy nevezett „Lepra“. A ki ezt megkapta, izülete táján dagok nőttek, majd e dagok meggyűltek, aztán megfakadtak s vérrrel vegyest genyt ürítettek, mire a kezek és lábak elválva a testtől — lehullottak; s a ki ki is gyógyult, nyomorékul tengette hátra levő napjait. —

A tudósok is megborodtak e pusztító járványoktól, s kutatták okát keletkezésüknek s elterjedésüknek, és beható tanulmányok és vizsgálat folytán kidarítotték hogy azoknak oka s elterjedése az elhanyagolt egészségügyi intézményekben rejlik. Szorgalmazták is azok szigorú foganatosítását, s hogy a nép ne akadékoskodjék, oktatták az óvintézkedések előnyeiről s hasznáról. A sok magyarázat, a sok felvilágosítás és intés mind karba vészett, a nép süket és vak maradt minden meggyőző érvekkel szemben, s épen ezért nem volt hajlandó tenni semmit, s nagyon természetes, hogy a járványok sűrűn ismétlődtek s irtottak továbbra is az embereket; még végre 1333-ban a „pestis“ addig soha nem tapasztalt pusztítással lépett fel, oly annyira, hogy pl. Svéd- és Novégorországban egész faluk és városok lakosságát teljesen kiirtotta; s Velenczében 100,000 embert — köztük az orvosok majdnem mindegyikét — elvitt, kezdtek védekezésről és

hasznosítása, vagy valamely engedélyezett munkálatnak vállalathoz adására vonatkozólag költött szerződéseket előlegesen, fűtermés, olfa rőzse s használhatlanná vált s kiselejtezt anyagok árverésen esetleg szabad kézből eladására vonatkozó hozzájárulást bejelentett eredményt utólagosan tudomásul veszi és záradékkal ellátottan haladéknélkül visszaküldi.

9. §. Adminisztráció szempontból főfelügyeleti és ellenőrzési tisztekből kifolyólag főigazgató feladata lenni a társulat töltéseit, csatorna vonalait mű és lak építményeit s a hasznosítási beruházásokat sorrend szerint koronként legalább minden évben egyszer szemle alá venni és ezeknek állapotáról sajátlag szerzett tapasztalatai és a szakasz igazgatóságok útján évnegyedenként bekívánandó részletes adatok alapján a központi választmány elé kimerítő jelentést tenni.

10. §. Jogában áll a főigazgatónak úgy a központi, mint a szakasz pénztárakat meglepetés útján bármikor megvizsgálni és e célra a központi számvető közreműködését is tetszés szerint igénybe venni.

A közvetlen rendelkezése alatti pénztárt azonban negyedrészenként, szakasz pénztárakat félevenként legalább egyszer elmaradhatatlanul megvizsgálni és szerzett tapasztalataihoz képest s ha annak szükségét látja az alapszabályok 47 § 7-ik pontjának megfelelőleg azonnal intézkedni tartozik.

11. §. A szakasz igazgatóktól felszerelve beérkezett évi költség előirányzatot a központi pénztár költségvetésével egybefoglalva a számvető közbejöttével összeállítja, esetleg kiegészíti, s a társulati elnökség illetve központi választmányához felterjeszti.

12. §. Az ideiglenes megállapított körre járulási kulles szerint a nyilvántartási hivatal által ki- számított tőke és kamat törlesztési, adminisztrációs és gátvédelmi kiadásokat az illető adófelügyelőségekhez ideje korán eljuttatja és a kiadási folyó iratokat, valamint a hátralékok behajtása iránt megfelelő lépéseket tesz.

13. §. A szakasz igazgatók által összeállított pénzügyi előszámítások alapján mindhárom szakasz és központi pénztár szükségleteiről évnegyedenként — számvető közbejöttével sommas kimutatást szerkeszt és azt a társulati elnöknek utalványozás végett a maga idejében felterjeszti.

A szakasz pénztárak évi ellátmányát szintén évnegyedenként az elnökség útján folyóvá tett összegekből a maga idejében számvetői ellenjegyzés mellett kintalványozza és a központi pénztárnál azonnali kiszolgáltatás céljából folyóvá teszi.

14. §. Folyamatban levő s nagyobb fontosságú gátvédelmi fenntartási-belvizrendezési, illetve szabályozási, munkálatok előhaladásáról, — szakasz igazgatóktól, a pénz szükségleti előszámítással egyidejűleg minden hó 5-én beérkező jelentések alapján — és a főmérnök ide vonatkozó nézetei s netalán észrevételeinek figyelembe vétele mellett a társulati elnökséget tartozik a főigazgató havonként értesíteni.

15. §. Vizveszély esetén ha és amennyiben nagyobb horderejű, s rendkívüli intézkedések szükségé forogna fenn, ennek a társulati elnök illetve központi választmány útján közvetlenül önállóan, vagy a szakasz igazgatóságok egyike vagy másikának e részbeni előterjesztései alapján s mindenkor a társulati főmérnök meghallgatása mellett eszközöli.

16. §. Az évi előirányzat keretén kívül netalán felmerülhető rendkívüli kiadások fedezése, illetve a költségvetési címek valamelyikének kimerülése esetén — más oldalról megtakarított összegek felhasználásával kiegyenlítésére ezelő számvetői előterjesztéseket elfogadni, megbíralni és illetéke

ápolókról gondoskodni. Az elkülönítés hatóságilag el lön rendelve, s az ápolók gazdagon jutalmaztattak, s az egészségesekeknek velük való érintkezés megakadályozására, sajátserű öltözéket tartoztak viselni, s kezeik és lábaikra csengettyűket kötni, hogy ezek csengése által, a járókelők idejében korán figyelmeztessenek — őket kikerülni.

Elmúlt azonban ez a járvány is mely csak Európából 70 millió egyént vitt a sirba, s az emberek a sok örökösödés folytán meggazdagodtak, de a helyett, hogy gondoskodtak volna rendszeres óvintézkedésekről, melyek által a fajta járványoknak útját állhatnák, vagy legalább a lefolyásban enyhíthették volna, — leirhatlan fajtalanlásra vették kezét; kezdtek dözsölni, dorbézolni, s minden munkát annyira elhanyagoltak, hogy még a szántóföldeket is paragon hagyták: minék folytán éhhalál lépett fel, mely a járványtól megkímélteket megtizedelte.

1486-ban lépett fel az „Angol izzadás“ nevezetű betegség. Ennek tünetei voltak: elgyengülés, láz, roppant izzadás — oly mérvű, hogy a testből csak úgy ömlött ki a víz, s bűze által minden megbetegedőt ürítatlansá tett. Kiütések jelentkeztek az egész testen, s 10—12 óra lefolyása után rendszeren a halál következett be. — Ugyan ezen században lépett fel a „syphillis“.

A XVI-dik században typhus, vérhas és roncsoló toroklob tizedelte az emberiséget.

A XVII-dik században scorbut és hidegjelés uralkodott nagy mérvben.

elintézés tekintetéből a társulati elnökségnek bemutatni tartozik.

17. § Ügyészi ellátás alá tartozó s a társulat részéről netalan folyamatban levő, esetleg folyamatba teendő peres ügyek állapotáról az ügyésztől vett jelentések alapján a központi választmányt tájékoztatja.

18. § Főigazgatónak a tisztviselők közintéző hivatalos rendelkezései mindenkor írásban érvényesítendőek, kivételnek csak rendkívüli esetekben s csupán sürgősségi indokból lehet helye.

19. § Tartozik a főigazgató állandó lakását a központban (társulati székhelyen) tartani és úgy a központi mint a szakasz tisztviselőket, kezelő és segéd személyzetet — állandó lakásainak a szakasz székhelyen leendő tartására nézve ellenőrizni.

20. § Egy napotól 14 napig terjedő időre központi tisztviselőknek és szakaszigazgatóknak indokolt kérelmükre szabadság időt engedélyez. 14-től 30 napig terjedő határidőn belül a társulati tisztviselők szabadságolása elnöki elhatározásnak, tartatik fenn. Utóbbi határidőn túl kérelmezett szabadságolásoknak engedélyezése a központi választmány hatásköréhez tartozik. A főigazgató 8 napig terjedő időre engedély nélkül székhelyét elhagyhatja, azonban csakis elnöki engedéllyel távozhat. Vízveszély esetén azonban magán ügyben nem távozhat el.

(Folyt. következik)

Ujdonságok.

Szolgabírói intézkedés a községi rendőrségnek a megyei helyben hagyott szabályrendelet alapján való életbeléptetése tárgyában. Tudomásunkra jött miszerint járási szolgabíránk elrendelte, hogy Szarvason a községi rendőrség f. év jan. 1-től kezdve szabályrendeletileg megállapított szervezéssel azonnal keresztül vitessék. Megtette az intézkedést, hogy a rendőrség teendői a közigazgatási eljárástól teljesen elkülönítessenek s a rendőrök másra mint rendőri teendőkre ne alkalmaztassanak. Egy idejűleg tudassa az előjárósággal, hogy ezen rendelkezések keresztül viteleért felelős. Ideje is már, hogy végrehalára a községi rendőrség ügye szigorúban kezeltessék, mert eddig csak azt tudtuk hogy vannak a községnek rendőrei melyek sok költségbe kerültek, de látszatuk mi sem volt, ha csak a czedula hordást nem tekintjük annak. Igaz, hogy a belrendőrség gyakorlása felett a község előjáróság lenne hivatva közvetlenül felügyelni, de a nagy közönség csak is örömmel veheti tudomásul ha járási szolgabíránk mint felettes és fő rendőrhatalóság ez ügyet kezébe veszi.

Szolgabírói kényvek Cselédtartó gazdák megyei rendelettel szigorúan utasítottak, hogy eselédikkel szemben a cselédkönyvre vonatkozó kötelezettségeknek eleget tegyenek, mert különben 25 früg terjedhető büntetéssel fognak sújtani. Jó lesz tudomásul venni.

Cukor és sörfogyasztási adó a debreczeni pénzügyi igazgatóság rendelete értelmében e folyó évben is kincstári kezelés alatt lesz. Az érdeklettek ezen alapon lettek felhíva, hogy jan. 8-ig ez iránt nyilatkozzanak, minő időközönként öhajlják az adót beszedeltetni.

Népesedési mozgalmi adatok 1885-ről: 1. Született a kondorosiakkal együtt: 557. nő 591.) össz. 1148. 7-el több mint tavaly. Közülük 18 halvalett és 18 pár iker. 2. Meghalt szintén Kondorost is ide véve: 718. míg pedig 358 fi 360 nő. 47-tel több halt meg mint 1884-ben. Halál által feloldatott 149 házaspár. Özvegyi 20,

özvegyi 37 húnytel. A szülöttek száma haladja a halottakét 430-czal, tavaly haladta 470-nel. 4. Eskettek 240 pár: 190 esetben ifjak hajadonokkal, 2 esetben ifjak özvegyekkel 31 esetben özvegyi özv. nővel 17 esetben özvegyi hajadonnal. Összesen: 240. 4 párral több lett esketve, mint az előző évben a házaspárok száma 91-gyel szaporodott. 4. Confiniálva volt magy. nyelven 47, tót nyelven 330 összesen 377. 5. Urvasorához járultak 7734-en, a betegek kivül. 4. 1884/5-ki tanévben népiszkolába járt a városban 1784 6 12 éves tanköteles gyermek; 1185 azonoskoru gyermek egyházi iskolákba nevezetesen a tanyai és szülőiskolákba: összesen 2969. Nem számítva ide az ismétlő iskolásokat. Az egyházi lélekszáma 22.930. Itt csak az ev. adatai vannak közlve.

A korcsolya egyesület, melynek a mostani szép téli evad kedvezett volna igazán, melynek buzgó szervezője és vezetője Oláh Miklós tornatanár ur volt — mint sajnálatos értesülünk feloszlott s alig hisszük hogy egyhamar feltamadjon.

A peresi atyafiak. Azok a szarvasi gazdák, kik megvették „Peres pusztát” mint hirlík alkalmasint „peres” ekké lesznek. A minden áron való földvétele itt megtermi gyümölcsét. Többen a magokra vállalt kötelezettségnek nem képesek megfelelni s jó lesz, ha eddig befizetett részleteiket valahogy megmenthetik. Intő példa az ovatosságra.

Ujabb bukás. Városunk egyik fiatalabb kereskedője Grünwald beszüntette fizetését. A pesszívák iránt még nem vagyunk tájékozva.

Keresztetik „Szarvasi Lajos” (?) Mint t. olvasóink bizonyosan észrevették a lefolyt év utolsó számában jelezve volt, hogy a laphoz mellékletül a Franklin társulat könyvjegyzéke lesz csatolva, s az tényleg nem történt meg. Tartozunk igazolásra elmondani, hogy e mulasztásnak sem mi, sem a Franklin-társulat nem oka. Nekünk idejében volt jelezve a gyors szállítvány gyorsan lett elintézve — nem tudjuk kinek tévedése folytán — úgy, hogy a „Szarvasi Lapok” címét áttermálták „Szarvasi Lajos urra. Azt ugyan hiába keresték, míg végre a tévedés kilet derítve. A mellékletet ma veszik t. olvasóink.

Forró káca ezimen Presok György és Tücsök Gyurka (Sipos Soma) szerkesztésében, Sámuel Adolf kiadásában, f. évi január 10-től egy vidéki élelzap indul meg Szarvason.

A szarvasi nőegylet 1886 január 3-án jótékony célra a főgymnasium dísztermében a nagyversenyt rendez a következő programmal. 1. „Hebridák” nyitány Mendelssohn F-től zongorán elődják: Winternitz Hedvig és Telesy Jolán kisasszonyok. 2. „Velenzei Carneval” Ernstól. Hegedűn játsza: Szendy György tanár ur. 3. „Holt költő szerelme” Jókai és Lisztől. Szavalja: Sipos Soma urnó, zongorán kíséri Szendy Árpád ur. 4. „Wolfram Versenydala” Tanhauser dalműből Éneklí: Dr. Salacz Oszkár ur. 5. „Mephistó” keringő Lisztől. Zongorán játsza: szendy Árpád ur. Belépti díj 30 kr. Kezdeté esti 7 és fél órákor.

A Szarvasi ovoda egyesület 1886. évi januárhó 16-án a „Barányi” vendéglő nagytermében saját penzlára gyarapítására táncmulatságot rendez. Belépti díj személyenként 1 frt. Kezdeté 8 órákor. Zletés jó ételekről a „Hétpacsirta” vendéglőné, hamisítatlan italokról a „Beesali” csárdásné gondoskodik.

Halálozás. Özv. Sipos Józsefné szül. Klein Johanna, Kis Kéry Mihály és neje Balogh Zsuzsanna gyermekeikkel továbbá számos rokonunk nevében szomorodott szívvel jelentik, a felejtetlen jó testvér, sógornő, nagynene és igaz rokon Özv.

A vevőnek jogában állott oly telket, a mely egészségtelen volt (fundus pestillens) az eladónak visszaadni, mert azt tartottak — s igen helyesen — hogy a tisztátalan talajon, ennes szaga, megrosz kigőzölgései miatt lakni veszélyes.

Már Herodot állította, hogy „beteg helyről beteg emberek származnak.

A rómaiaknál a tisztaságról jobban volt gondoskodva, mint sok helyütt korunkban.

Mózes törvényei meg páratlanul állanak a történelemben, s azoknak sok czikkelye még ma sincs meghaladva: így a többi közt, a kire csak gyanakodtak, hogy ragályos betegségben megbetegedett, annak azonnal el kellett hagyni lakhelyét, s a községen kívül egy ilyen célra berendezett sátorban helyzetetett el, mely sátor 7 nap lefolyása alatt elhagynia halálbüntetés alatt tiltva volt; s aztán is csak akkor ha a pap engedélyt adott arra. Ha ragályos betegségben szenvedett s kigyógyult, akkor megnyiratták, megmosatták, új ruhába öltöztették, s csak ekkép bocsáttatott haza, s a sátor melyben szenvedett, s minden tárgyat mellyel érintkezett hamuvá égettek.

Későbbi időkben azonban a közegészségügy iránti érdeklődést, s az e téren minden tevékenységet a vallási és politikai mozgalmak teljesen megszüntették, s csak is a betegek és sebesültek ápolásáról s gyógykezeléséről történt némi gondoskodás. Csak mikor az ember-irtó járványok borzasztó mérvben elhatalmasodtak — melyekről fentebb megemlékeztem — kezdtek (a XVI-ik

Rafinsky Károlyné szül. Klein Eszternek 1885. évi december hó 27 én d. e. 9 órákor életének 68. évében, hosszas szenvedés után történt gyászos kimúltat A megboldpútnak hűtlen jetei t. hó 29-en d. e. fél 10 órákor fognak az ág ev. hitválas szerint örök nyugalomra helyeztemi. Béke lengjen porai felett!

Meghívo. A szarvasi független olvasó kör 1886 évi januárhó 3-án saját helyiségében (Darida féle ház) táncvizigalmat rendez, melyre belepti-díj személyenként 50 kr. Kezdeté 6 órákor.

Nyilttér*)

Tekintetes szerkesztő úr!
Nem vagyok barátja a hirlapi polemikának s azokat lehetőleg elkerülni szerettem. — becsületemre és hazafiai szeretetemre mindég féltékeny voltam s így, akkor midőn jó hirvevem, becsületem, reputatióm és hazafiai szeretetem, ocsmány és nemtelen módon megtamadtatik, — azokat megvédelmezni nem csak erkölcsi de hazafiai kötelességemnek tartom.

Miután biztos kutforrásból, arról értesültem, hogy özv. Potoczky Elekné urhölgy által 1885. évi december 27-én több hűtel érdemlő tanuk előtt nem csak becsületem, reputatióm és erkölcsöm, de hazafiai önértetemben is mélyen megsértettem akkor, midőn nevezett urhölgy azt állította, hogy Sárosy Sann telekkönyvvezető ur előtte azt beszélte el, hogy én — nemtudom mi alkalommal — azt mondtam volna, hogy: „ha töllem függne, minden magyar ember verét venném!” — ez oly vakmerő, alávaló vallatlanság és megvalasztató alítás, mely csak egészséges észszel bíró agyból nem származhatik, s annak gyártója — Lipót mezőre való; miután ez alítás egyenesen a büntető törvénykönyv 228 §-ában ütközik, addig is, míg törvényes uton megtorolhatnám ezen ördögi nemtelen lélekből származó, ármánymódon kigondolt és terjesztett pokoli megsértést és rágalmazást, ezenel a legmélyebb indignatióval eredeti helyére visszautasítom s annak terjesztőit mind addig, míg pokoli állításukat beigazolni nem fogják, alávaló becstelens és erkölcstelen rágalmozóknak nyilvánítom.

Szarvas 1886 évi január 1-ső napján.

A. kosályi Tamás Gerő.

Gazdaság, ipar és kereskedelem.

Békésmegye községeihez és szarvasmarha tenyésztőkhoz! A tenyésztőknek országos tenyésztési czelokra évenként megejtetni szokott általános vásárlása és kiosztása körül követelt rendszert a nagymélt. földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 1886. évre fentartani kívánván, a következőkről értesitem a közsegeket és mezőnybeli szarvasmarha tenyésztő gazdákat: Az eladásra bejelentett bikákat a szolnoki ker. állami állatorvos fogja, mint miniszteri megbízott, február és márczius hónapok folyamán megszemlélni, ezért a kincstárnak eladásra felajánlott tenyésztőbikák legkésőbbben január hó 15-ig a községi előjáróságnal, vagy közvetlenül a közigazdasági előadónal bejelentendőek. Továbbá, hogy a megvásárolt tenyésztőbikák kiosztása kellő időben eszközölthessék, legkésőbb február 10-ig ugyan csak a községi előjáróságnak, illetőleg a közigaz-

*) Az e rovatban közlöttek írt nem vállal felelősséget a Szerk

száradban) a műveltebb nemzetek komolyan és kitartóan övintézkedésekről godoskodni, mi által a pestis s más egyéb irtóztató bajoknak terjedése meggátoltatott, s a többi járványok lefolyása szelidítettett.

Sajnos! mi még ma sem tartozunk azon nemzetek közé, kik a közegészségügyet fontosságához mérten felkarolják, Állapotunkat hiven ecseteli közegészségügyünk legernyedtelenebb bajnoka Dr. Tódor József egyetemi orvos-tanár — a következőkben:

„Mig közelebb szomszédaink is, mind szaporodnak; erősödnek: csupán mi maradunk hátra; mi sirathatjuk teljes joggal másfél millió polgártársunk (a mult év tized alatt) elvesztését. Pedig mi is szaporodhatnánk: születési arányunk a legjobbak egyike Európában! De ha minden új sarjat lefagyaszt a hideg halál — a járvány, az egészségügyi elhagyatottság!”

„Hogy mit tesz ki másfél millió emberrel több határainkon belül, jól megtudja becsülni mindenki, de kivált a nemzetgazda. Panaszkodunk a munkaerő elégtelensége fölött, fejönket törjük, honnét szerezzük pár ezer letelepült hazánk gyéren lakott vidékeire: mennyi munkaerő veszett oda ama százezrekben, — és az mind magyar volt, mindannyia itt tudta volna hazáját, mert ennek a földnek szülötte volt, és nem idegen, nem bevándorolt.”

(Folytatása következik.)

